HAYALET

Resimli Mecmua

HAZİRAN 2020 • ÖZEL SAYI 4

ABDULLAH TURHAN

Hazırlayan:
Elvan ADIGÜZEL

- DELİ HÜSEYİN PAŞA
- UZUN KILIÇLI KAHRAMAN
- KAAN
- AKTOLGA
- ALPTEKİN
- KARABATUR
- KARA MURAT
- TOLGA
- SARICABEY & UMUR BEY
- 49 ŞABAN
- HİLMO
- BURAKBEY

KILIÇLI KAHRAMANLARIN USTA ÇİZERİ, ÇİZGİ ROMANIN BÜYÜK USTASI

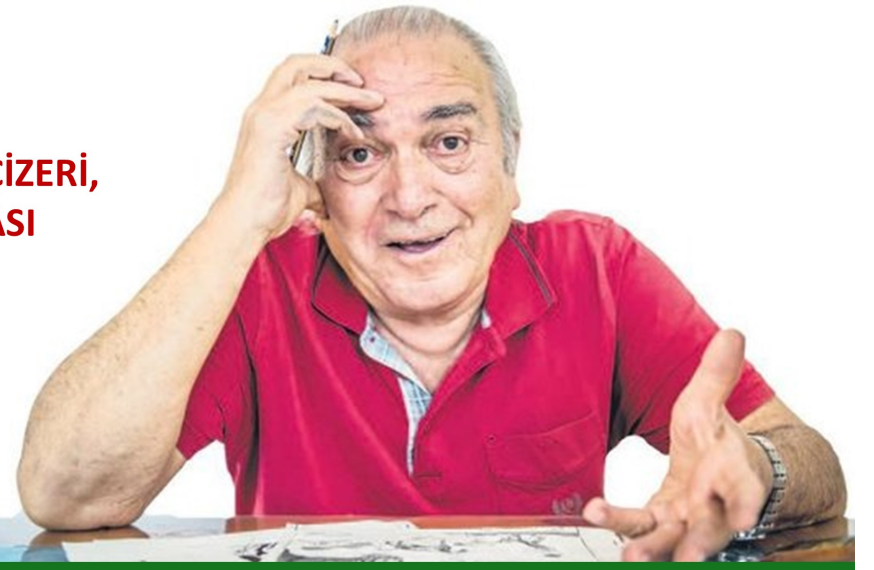

Türk çizgi romanına adını altın harflerle yazdıran usta çizer Abdullah TURHAN'ı kısa süre önce, 2 Mart 2020 tarihinde kaybettik. Denizi, futbolu, arkadaşlarını, ailesini seven, hayatı, değerini bilerek yaşayan bu güzel insan, çocukluğundan itibaren çizgilerle nefes aldı, çizgilerden hiç kopmadı. Kendi ifadesi ile; O'nun hayatı, çizgi romandı.

Abdullah TURHAN, 1 Ocak 1933'te Trabzon'un Akçaabat İlçesi'nde doğdu. Pazarkapı Mahallesi'nde, Islahhane Çıkmaz Sokak'ta bir gecekonduda geçen zorlu çocukluk yılları, aksi bir adam olan babası Kalaycı Süleyman'ın kendilerini bırakıp gitmesi üzerine daha da zorlaştı. Annesi Asiye Hanım, çocuklarının geçimini çamaşır yıkayarak temin etti. Evlerinin önündeki ayva ağacının altında, bir meyve kasasının üzerinde ya da yemek sinisinde, çocukluğu ve gençliği boyunca her fırsatta çizdi. Trabzon gazetesi'nde çizim, sayfa düzeni ve makinistlik yaparak 5 yıl çalıştı. Bu beş yılda çizdiği sayfaları kalın bir cilt yaptırdı ve iş bulmak umuduyla İstanbul'a gitti. Trabzon Talebe Yurdu'nda kaldığı bu dönemde, Babıali'de her gün iş aradı ama muvaffak olamadı. Geçinebilmek için bir süre, Ressam Cahit Matbaası'nda çalıştı.

1954 yılında, Yeni Sabah gazetesinin çizer arandığına dair ilanı üzerine, çizimlerini koltuğunun altına alarak gazeteye gitti. Çizimlerini beğenen Ratip Tahir BURAK'ın onayı üzerine Yeni Sabah'ta işe başladı.

Elvan
ADIGÜZEL

1956'da, Şen Çocuk dergisinde çizdi. Kazandığı para geçimini sağlamaya yeterli olmadığı için, ek iş olarak gece ressamlığı yaptı, Nebioğlu Yayınevi'nde yarım günlük bir işte çalıştı.

Polatlı Topçu Okulu ve ardından Dörtyol'da askerliğini tamamlayıp İstanbul'a döndü ama çalıştığı gazete, kadronun değiştiğini söyleyerek kibarca reddetti TURHAN'ı. Bunun üzerine, Safa KILIÇOĞLU'nun Pazar dergisinde iş buldu. Bu dergide Altan ERBULAK, Oğuz ARAL, Kadri YURDATAP, Çetin ÖZKIRIM, Aysan TÜMER, Sade YALÇIN, Etem ÇALIŞKAN, Öktemer KÖKSAL ve Vural SÖZER gibi isimlerle çalıştı. TURAN soyadını kullandığı bu dönemde, Aşk ve Vazife, Tehlikeli Oyun, Şeytanın Elçisi, Seni Terketmeyeceğim, Honolulu'da Aşk, Arzu Toprağı adlarını taşıyan hikayeler resimledi. 1960'da yayınlanan polisiye konulu Cani Peşinde adlı hikaye, 1957'de kadrosuna dahil olduğu bu dergideki son çalışması oldu. 1959'da Çocuk Haftası dergisine çizimler yaptı.

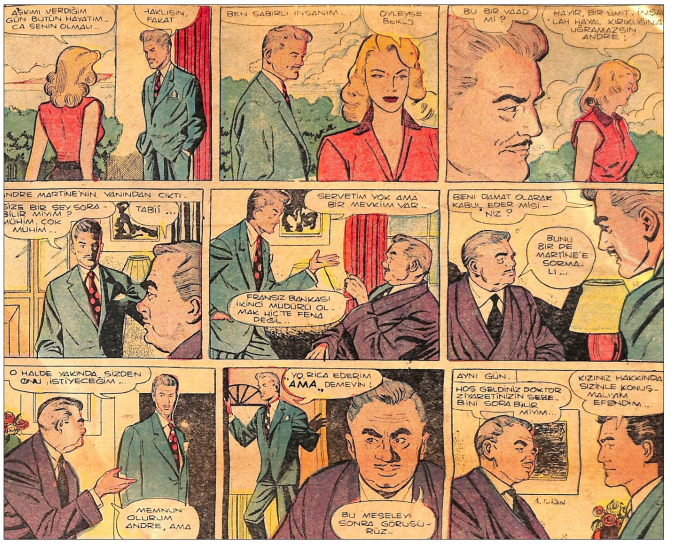

Solda: 1956 tarihli Nebioğlu Yayınevi arkadaş Haftalık Çocuk Gazetesi'nde, Deniz Kurtları adlı çizgi roman çalışması. Üstte: 1958 tarihli Pazar dergisinden, Aşk ve Vazife adlı hikayeye ait bant.

1964'te kapanan Yeni İstanbul gazetesinin yayını sonlanmadan evvel, Abdullah TURHAN, Aktolga adında bir kahraman yarattı ve iki macerasını tefrika etti. Aktolga, hikayenin akışı ve çizimleriyle, Karaoğlan'ın ilk maceralarının kaba bir kopyasıydı adeta. Zaten Karaoğlan'ın ilk maceralarına ait çizimler Kaan'dan kotarılmaydı, ki Kaan'ın çizimleri de Prince Valiant'a uzanıyordu. Bu bağlamda Aktolga, tavşanın suyunun suyu bir çizgi romandı denilebilir. 80'lerin sonlarında Türkiye Çocuk dergisinde, daha yetkin çizimlerle iki maceralık bir Aktolga denemesi daha yapacaktır TURHAN.

Aktolga ile yapılmaya çalışılan bu cılız Karaoğlan rekabeti, 1964'te TURHAN'ın, Suat YALAZ'la çalışmaya başlaması ve Karaoğlan çizimlerinde yer

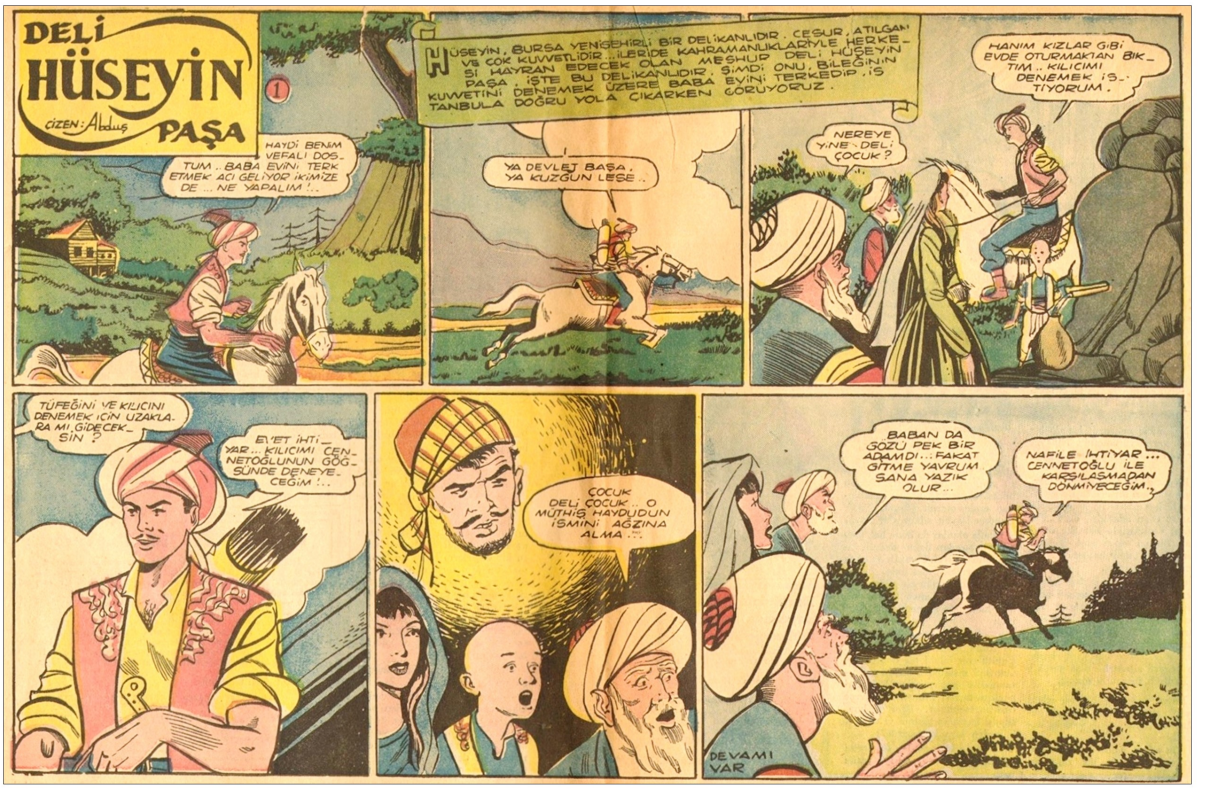

Üstte ve solda: 1956 tarihli Şen Çocuk dergisinden örnekler. Örnekleri aldığım sayıdaki çizim ve vinyetlerin çoğu Abduş müstear adını kullanan Abdullah TURHAN'ın kaleminden çıkmış.
Sağda: Çocuk Haftası dergisine yapmış olduğu bir çizim.

alan ekibe dahil olmasıyla noktalandı. YALAZ'ın, Karaoğlan filmleri çekmek için kolları sıvadığı bu dönemde, Karaoğlan çizimleri büyük oranda Abdullah TURHAN'a emanet edilmişti. 1964-1967 aralığında 24 adet Karaoğlan macerasında, TURHAN'ın adı künyede yer aldı. 1964'te Yavru Düşman, Ölüm Yoldaşı; 1965'te Bizanslı Zorba, Şeytanın Çakalları, Ergenekon, Kızıl Kule; 1966'da Çayır Korsanları, Kılıçların Gölgesinde, Ölüm Süvarileri, Uygur Güzeli, Sarı Büyü, Camoka'nın İntikamı, Alamut Kalesi, Tibet Fedaisi, Ölüm Geçidi, Yeşil Gözlü Dilber, Kanlı Tuzak; 1967'de Kudüs İlahesi, Kırbaç Altında, Gök-Han'ın Mirası, Kafkas Çiçeği, Kaplanın Adaleti, Ulla Han'ın Gazabı, Üç Gözlü Mabud adlı Karaoğlan maceralarında hep Abdullah TURHAN vardı. YALAZ'ın yaşadığı bazı mali sorunlar nedeniyle çizerlere yapılan ödemeler aksamaya

Solda: Aktolga'dan bir örnek sayfa. Sağda: Karaoğlan'ın Kızıl Kule macerasının ilk sayfasında künyede Suat YALAZ'la birlikte Aptullah TURHAN adı da yer almakta. Karaoğlan'ın tüm serilerindeki maceralarda yaptığım taramalar neticesinde, toplam 24 maceranın künyesinde Abdullah TURHAN adını tespit ettim. Şahsi kanaatime göre, bu rakam muhtemelen daha fazla ama künyede TURHAN adının yer almadığı maceraları, ihtimal dahilinde değerlendirmenin sağlıklı bir tespit olmayacağını düşündüm.

başlayınca, Abdullah TURHAN Karaoğlan'dan ayrılmak durumunda kaldı. Bu dönemde TURHAN, YALAZ'ın çıkardığı Kansas Kid, Deyvi Kroket gibi dergilere kapaklar da çizmişti.

Milliyet gazetesinde tefrika edilen ve Ahmet KOZANOĞLU'nun yazdığı, hikayeleri Kanuni Sultan Süleyman'ın Viyana Seferi döneminde geçen Alptekin adlı kahramanın 1967-1968'de Viyana Delisi, 1968'de de Sasanka Büyücüsü adlı iki macerasının çizimlerini yaptı. Alptekin hikayeleri, 1968 yılı Kasımında başlayan ve 1969 Mart ayına kadar devam eden kısa süreli bir haftalık dergi olarak Bilge Şak-

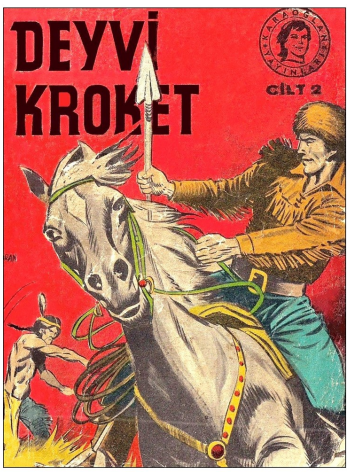

YALAZ'ın 60'lı yıllarda çıkardığı iki farklı dergide Abdullah TURHAN tarafından hazırlanmış kapaklara ait örnekler.

rak tarafından basıldı. Bu fasiküllerin iadeleri de, 1969'da Nil Yayınevi'nce bir araya getirilerek, cilt halinde tekrar piyasaya sürüldü. Alptekin, yüz anatomisi açısından Kara Murat'ın öncülü, Kelle Bekir ise, TURHAN'ın 90 larda Sabah gazetesinde çizeceği Burakbey tefrikalarındaki önemli bir yan karaktere, hem kişilik özelliklerinin hem de fiziki özelliklerinin aktarıldığı bir şablon olmuştur.

Milliyet'e Alptekin'i çizmeye başladığı günlerde, Simavi'nin Yeni 1001 Roman dergisine de, senaryolarını kendi yazdığı TOLGA'yı çizmeye başladı. O ana dek kapağında Tarzan başlığıyla çıkan dergi, 4 Kasım 1968 tarihli ilk Tolga macerasıyla ve TOLGA başlığıyla kapaktan başladı yayınına. İlk maceranın bir adı yoktu ama ileriki yıllarda tekrarları yeniden yayınlanacak olan bu serüvenin, Fırtına Adam ve Naymanlar olarak iki farklı adı olacaktı. Asya Şeytanı, Abaka'nın Öcü, Siyah Yele ve Urungu'nun Oğlu adlı hikayeler, 1971 Nisanında yayın hayatı son bulan Yeni 1001 Roman dergisinde ortaya çıkan Tolga maceraları oldu.

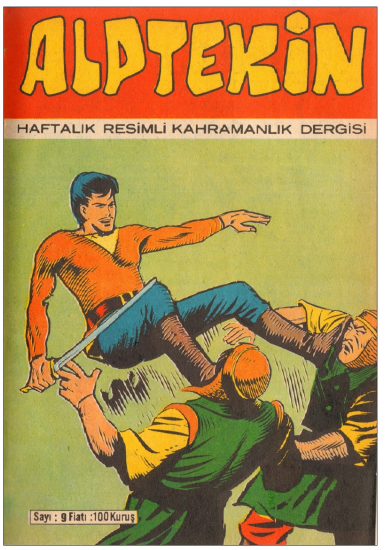

Üstteki ilk resim, Alptekin'in Viyana Delisi macerasına ait, Milliyet gazetesindeki tanıtım bandı. İkinci resim, Bilge Şakrak'ın yayınladığı fasiküllere ait örnek bir kapak. Üçüncü resim ise, fasikülden alınmış bir sayfa. Sağdaki resme gelecek olursak; Yeni 1001 Roman dergisine ait bir kapak örneği. Dergi, maceraya ait ilk kare ya da kareleri kapak olarak kullanıyordu. Yani macera daha kapakta iken başlıyordu. Yeni 1001 Roman'da 5 adet Tolga macerası yayın imkanı buldu. İlk üç macera, kapakta renkli ve diğer sayfalarda siyah-beyazdı. Son iki macera ise, derginin diğer sayfalarının da renklenmeye başlamasıyla birlikte, tamamen renkli yayınlandı. Bundan sonra Tolga'nın renkli maceralarını ancak, 80'lerin ikinci yarısında Kara Murat dergisindeki dolgu döneminde ve 90'lı yıllarda Tan gazetesi tefrika döneminde görebilmek mümkün olacaktır.

1969’da, Suat YALAZ’ın ayrılması üzerine Karaoğlan’sız kalan Akşam gazetesi, tarihi kılıçlı kahraman ihtiyacını Abdullah TURHAN’la anlaşarak çözdü. TURHAN, yıllar önce bir macerasını çizdiği Uzun Kılıçlı Kahraman karakterini kullanarak Kaan’ı yarattı ve çizdi. Kaan başlığı altında, senaryolarını kendi yazdığı Kerayit Güzeli, Tung-Hay’ın Öcü, Bizans’taki Yabancı, Dişi Panter ve Dehşet Ülkesi (Dövme Kılıç) adlı maceralar ortaya çıktı bu süreçte. Bu maceralar ileriki yıllarda Tolga’ya uyarlanacaktır.

1970 yılında Yeni İstanbul gazetesine geçti Abdullah TURHAN. Burada, Kafkas halkının Ruslarla mücadelesini konu alan serüvenleriyle, Karabatur adında bir kahraman yarattı. İlki Kafkasya Kaplanı, sonraki Petersburg’daki

Üstte: Akşam gazetesi Kaan tefrikalarına ait iki adet tanıtım bandı. Altta: İlki Akşam gazetesinden, ikincisi ise 1976 yılına ait Son Havadis gazetesinden Kaan tefrika örnekleri.

Hain adını taşıyan iki adet Karabatur macerası yazıp çizdi. Karabatur'un Kafkasya Kaplanı macerası, ileriki yıllarda Tolga'ya uyarlandı ve maceranın adı Kafkas Kaplanı olarak düzenlendi.

1960'ların sonlarında yeniden elden geçirilen Uzun Kılıçlı Kahraman, Yeni 1001 Roman dergisinde Tolga'ya dönüştürülmüştü. Yeni 1001 Roman'daki popülaritesi TURHAN'ı cesaretlendirdi ve TOLGA'yı, 14 Haziran 1971 tarihinde bağımsız bir dergi olarak yayınladı. Çizgi roman severlerin Turalı Fasikül serisi olarak adlandırdığı bu seri, 100 kuruş fiyatla başlayıp, sonrasında 125 kuruşla devam eden ve 40 sayı süren ilk Tolga dergisi denemesiydi. Nezih DEMİRKENT, Hürriyet gazetesinde, Tolga'nın reklamlarını ücretsiz yayınladı. Bu seride, daha önce gazetelerde tefrika edilen Kaan maceraları Tolga'ya dönüştürüldü. Devamında, Yeni 1001 romandaki Tolga maceraları yayınlandı. Bu serinin Abdullah TURHAN'a önemli maddi katkısı oldu. Kendi ifadesine göre, İlk dergi 50 bin basılmış, 30 bin satmıştı. O dönem Kara Murat çizimlerinden ayda 1.500 lira ücret alıyordu ama Tolga'dan bir ayda 60.000 lira kazanmıştı. Böylesine yüksek kazanca ulaşmasına karşın, devede kulak denebilecek bir para karşılığında Kara Murat çizmesi ve bu işi

Birinci ve ikinci resimde, Alptekin'in Viyana Delisi macerasının, Üçüncü ve dördüncü resimde ise yine Alptekin'in Sasanka Büyücüsü macerasının Tolga'ya dönüştürülmüş hallerine dair örnekler paylaştım. Viyana Delisi, Kara Şövalye adıyla; Sasanka Büyücüsü ise, Dehşet Beldesi adıyla Tolga'ya uyarlandı.

Karabatur'un Kafkasya Kaplanı macerası, Tolga'ya Kafkas Kaplanı adıyla uyarlandı. Karabatur'daki General Grabe, Tolga'da Berke Han'a dönüşürken, Karabatur'daki ahşap saplı tüfekler, Tolga'da mızrak olarak resmedildi haliyle. İşin ilginç yanı, Tolga dergilerinde Tolga üst başlığıyla yaşanan değişim, Kara Murat dergilerindeki dolgu döneminde, Uzun Kılıçlı Kahraman üst başlığı altında yaşandı.

uzun yıllar kesintisiz devam ettirecek olması, TURHAN'ın, çizgilerle olan aşkına da güzel bir örnek aslında. Abdullah TURHAN bu döneminde birkaç dergi ve gazetede aynı anda çizimler yapıyordu. Aynı kaynaktan gelmesine ve hatta aynı kahraman olmasına rağmen, farklı yayın organlarında Tolga ve Kaan adlı tefrika ve yayınlar gerçekleştirdi. İlerleyen yıllarda Uzun Kılıçlı Kahraman, Kaan, Karabatur ve Alptekin'in maceralarını ustalıkla Tolga'ya uyarlayacak, böylelikle bir yandan Tolga külliyatının zenginleşmesini sağlarken, diğer taraftan da çizdiği farklı kahramanlara ait hikayeleri, Tolga başlığı altında derleyip toparlamış olacaktı. Bilinçli bir tercih midir, ekonomik bir kaygının sonucu mudur yoksa koşullar mı böyle gerektirmiştir, tartışılır. Tolga'nın tefrika olarak ilk kez 1971'de, Yeni İstanbul gazetesinde, Dövme Yılan adlı macerasıyla yayınlandığını da satırlarımıza ekleyelim. Daha sonra Son Havadis gazetesinde, Kaan adıyla yayınlanacaktır yine.

Tolga'nın bağımsız bir dergi olarak çıkarılması hikayesi, aslında Sebat MAT'ın, TURHAN'ı yüreklendirmesi ile başlamıştır. Abdullah TURHAN, MAT'ın desteğiyle Cağaloğlu'nda bir büro açmış ve Tolga'yı yayınlamıştır. Bu büroda, sabahın erken saatlerinde gelip akşam geç vakitlere kadar sekiz yıl boyunca aralıksız çizdi, Tolga'nın satışları düşmeye başlayınca da büroyu kapattı. Cağa-

Gazete tefrikası Kaan macerası Azraili Arayan Adam, Tolga'da Ölüm Tuzağı adıyla yer aldı. Birinci resimde "Adım Kaan, Türküm" diye haykıran kahramanımız, ikinci resimde "Adım Tolga, Türküm" şeklinde tanıtıyor kendini.

loğlu'ndaki bu dönemde Süleyman TURAN, Cemal DÜNDAR ve Hikmet YAMANSAVAŞÇILAR ile birlikte çalışmalar da yaptı.

Daha önce, çocuk yaşta iken kısa süre asistanlığını yapan Hikmet YAMANSAVAŞÇILAR, 1974'te TURHAN'ın çağrısı üzerine Tolga ve Kara Murat çizimlerine ciddi katkılar yaptı. Birkaç Tolga macerasının künyesinde Hikmet YAMAN adıyla yer aldı ama Kara Murat maceralarında ve kişisel kanaatime göre çizgilerinin bulunduğu bir kısım Tolga macerasında adı geçmedi bu başarılı genç çizerin.

Tolga, Kaan ve Karabatur sarmalında geçirdiği bu dönemde, Günaydın gazetesinden bir teklif aldı Abdullah TURHAN. Gazetenin patronu, Rahmi TURAN'dan, her macerası farklı kahramanlara ait olan bir tarihi maceralar dizisi istedi. Rahmi TURAN, hikayeleri çizmesi için Abdullah TURHAN'ı düşündü ve ilk Kara Murat macerasını tefrika ettiler. Eserin beğenilmesi üzerine, farklı kahramanlar fikrinden vazgeçildi ve Kara Murat maceraları böylelikle devam etti. Kara Murat karakterinin okurda karşılık bulması, 30 Ocak 1974'te bağımsız bir Kara Murat dergisinin yayına başlamasını da beraberinde getirdi. Abdullah TURHAN ve dergi künyesinde Rahmi MURATOĞLU müstear adını kullanan Rahmi TURAN, uzun yıllar birlikte hazırladılar dergiyi. 946 sayı süren Kara Murat yayın süreci, ilerleyen sayılarda maceraların tekrar yayınlarıyla birlikte, 1992'ye değin, 18 yıl devam etti, ortaya tekrarları hariç, 20 maceralık bir Kara Murat külliyatı çıktı. Kara Murat o kadar popüler oldu ki, Cüneyt ARKIN'ın başrolünü oynadığı bir dizi sinema filmini de beraberinde getirdi. 70'li yıllar, Kara Murat filmleriyle geçti ve sinemaya jön olarak başlayan ARKIN, Kara Murat adıyla anılır oldu.

KARA MURAT MACERA LİSTESİ

Aşk ve Kan
Vahşi ve Güzel
Ölümün Gölgesinde
Ölüm Emri
Kardeş Kanı
Kızlar Manastırı
Cenneti Satan Adam
Pekin Celladı
Radenpur Bakiresi
Deniz Aslanı
Kanlı Akın
İntikam Kılıcı *(Kanlı Akın'ın devamı)*
Ölüm Yolu
Türk Kılıcı Yunanistan'da
Kralın Gözdesi
Aşkım Kılıcımdır
Roma'daki Şeytan
Çöl Kartalı
İntikam Günü
Korsan Aşkı
Prensesin Aşkı *(Vahşi ve Güzel ile Ölümün Gölgesinde maceralarının yeniden düzenlenip birleştirilmiş hali ama aynısı değil.)*
Kralın Sevgilisi *(Ölüm Emri'nin tekrarı. Abdullah TURHAN başladı, devamını, TURHAN'ın çizdiği ilk versiyonun karelerini kullanarak Ertan TANK çizdi.)*
Kanlı Aşk *(Pekin Celladı'nın tekrarı. Ertan TANK yeniden çizdi.)*
Kanlı Prenses *(Kardeş Kanı'nın tekrarı. TURHAN'ın çizdiği ilk versiyonun karelerini kullanarak Süleyman GÖK çizdi.)*
Dişi Şeytan *(Süleyman GÖK tarafından çizilen ve 1. bölüm sonu ibaresinden sonra yarım kalan, devamı gelmeyen macera.)*
Sonsuz Kin *(Cenneti Satan Adam'ın tekrarı.)*

Yeşil renkle belirttiğim maceraların çizimleri Abdullah TURHAN'a aittir

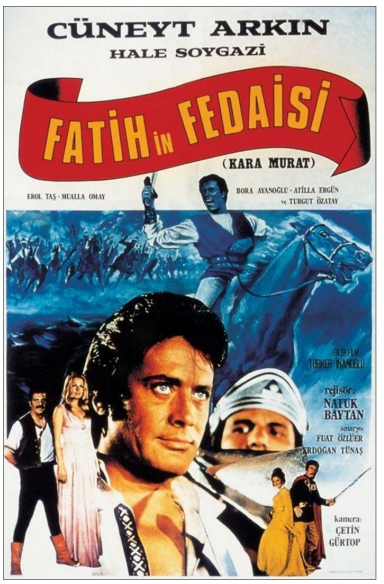

1972-1976 aralığında seriyal filmleri yapılan Kara Murat'ın bıyıksız olması, senaryoları, hareketleri ve hatta kılık kıyafetinin bile çizgi romandaki Kara Murat'a benzememesi, Abdullah TURHAN'ı hiç mutlu etmemişti. Yıllar sonra verdiği bir röportajda bunu dile getirecek, ilaveten, 1972 yapımı Fatih'in Fedaisi Kara Murat filminin galasına çağrılmadığını da belirtecek, bu olayın, 45 yıldır içinde kalan bir ukde olduğunu söyleyecek, üzüntüsünü Türk çizgi roman okuruyla paylaşacaktı.

Solda, Ölüm Emri, sağda ise Ertan TANK tarafından çizilen Kralın Sevgilisi macerası.

Süleyman GÖK'ün çizdiği Dişi Şeytan macerası, Abdullah TURHAN'ın resimlemediği tek Kara Murat macerasıdır. Ki, Dişi Şeytan'ın da zaten devamı gelmemiş, yarım kalmıştır. 90 sonları, 2000 başlarında, Gözcü gazetesinde, bazı eski Kara Murat maceraları, Abdullah TURHAN'ın çizimleri kullanılarak Ergin ASYALI tarafından tekrar hazırlandı ve tefrika edildi. Bu dönemin Kara Murat'ı, maalesef çizgi roman adına tam bir fiyaskoydu.

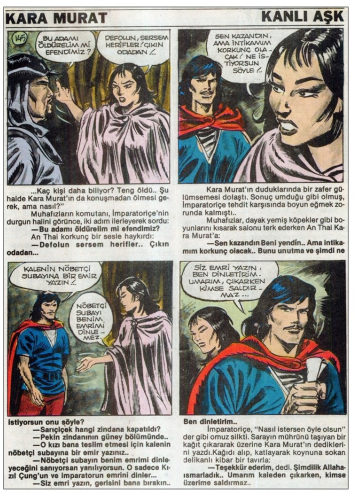

Solda, Pekin Celladı, sağda ise Ertan TANK tarafından çizilen Kanlı Aşk maceralsı.

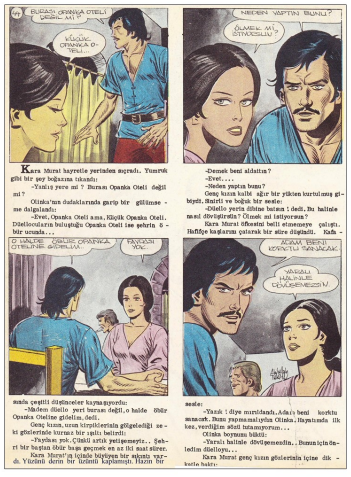

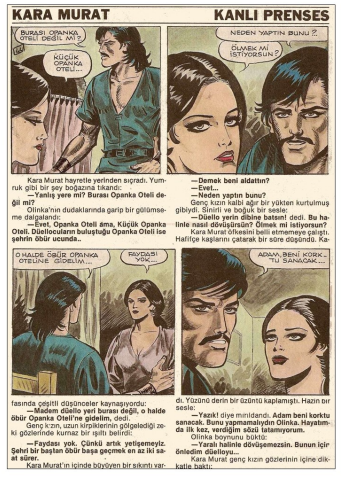

Solda, Kardeş Kanı, sağda ise Süleyman GÖK tarafından çizilen Kanlı Prenses macerası.

Solda, Radenpur Bakiresi, sağda ise Ergin ASYALI tarafından çizilen aynı adlı macera.

Solda: Günaydın gazetesinden, Haftalık Kara Murat dergisine dair 1974 tarihli bir tanıtım resmi.
Üstte: Günaydın gazetesinin English ekinde yer alan İngilizce bir Kara Murat bandı.

1988-2002 aralığında Toker Yayınları, Abdullah TURHAN çizimlerinin kullanıldığı beş eski Kara Murat macerasını roman formatında kitaplaştırdı. Vahşi ve Güzel, Ölüm Yolu, Aşk ve Kan, Kardeş Kanı ve son olarak Kızlar Manastırı maceralarının yer aldığı ve sadece Vahşi ve Güzel albümünün resimsiz yayınlandığı bu serideki çizimler siyah beyaz hazırlandı. Kitaplarda Abdullah TURHAN adı yer almadı.

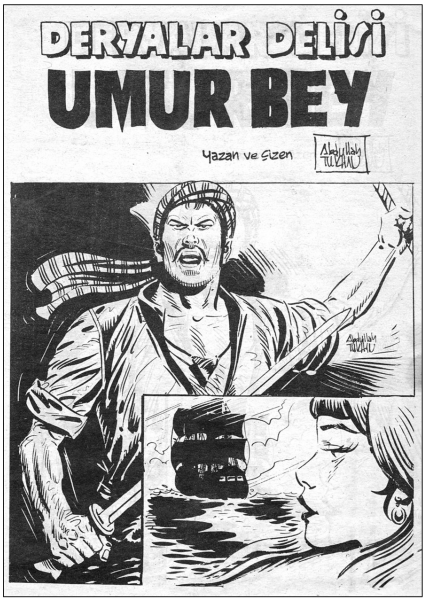

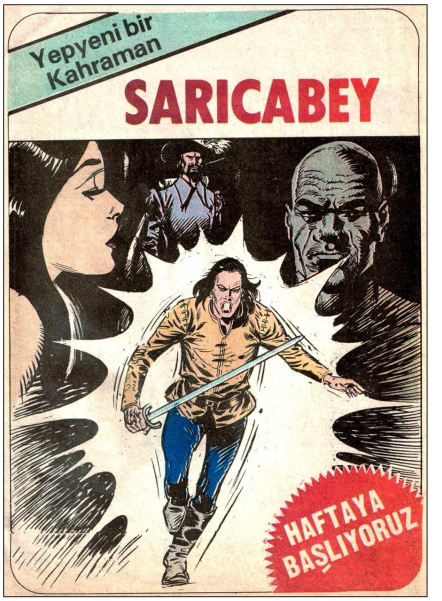

Umur Bey ve Sarıcabey adlarıyla yayınlanan hikayeler aslında aynı kahramana ait tek bir hikayedir. İlk iki resim, maceranın giriş sayfalarına ait. İlk sayfadan sonra ise sadece kahramanın adı değişecek, maceranın tamamı, noktası virgülüne kadar aynı kalacaktır.

1971'deki Tolga Turalı fasiküller daha sonra sekiz adet cilt içerisinde toplanarak yeniden satışa sunuldu. 36 sayfalık siyah beyaz Turalı seriden sonra, 1973 yılının hemen başında yeni bir haftalık Tolga serisine başladı Abdullah TURHAN. 77'lik Seri olarak bilinen bu seri, büyük boy, 16 sayfadan oluşuyordu ve üç renkliydi. 77. sayıda Kerayit Güzeli adlı macera ile sonlandı seri ama hiç ara verilmeden 32 siyah beyaz sayfadan oluşan yeni bir seri başladı. 313'lük Fasikül serisi olarak adlandırılan bu en uzun soluklu Tolga serisi 6 yıl sürdü. Bu serinin son sayılarında, dolgu çizgi roman olarak, Abdullah TURHAN'ın önceki yıllarda Yeni Asır gazetesine hazırlamış olduğu karakter, Deryalar Delisi Umur Bey adıyla yayın şansı buldu. Umur Bey daha sonra, 1981'de, Kara Murat dergisinin 411. sayısından başlayarak bir kez daha dolgu çizgi roman şeklinde yayınlandı. Fakat bu kez adı Umur Bey değil, Sarıcabey olacaktı ve maceranın adı da, Ege İncisi olarak düzenlenecekti. Umur Bey & Sarıcabey'in bu macerası, hiçbir zaman Tolga'ya uyarlanmadı.

TOLGA MACERA LİSTESİ

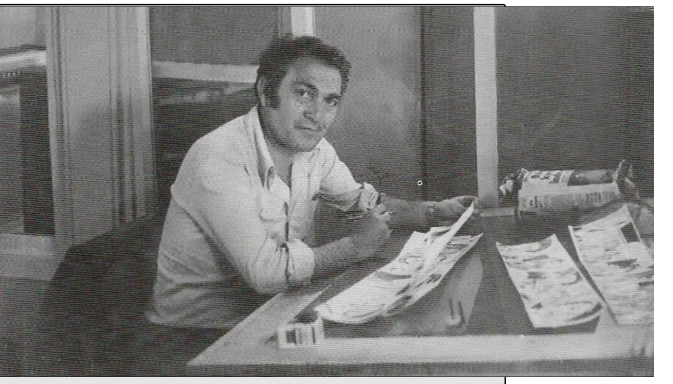

Fırtına Adam & Naymanlar
Asya Şeytanı
Abaka'nın Öcü & Abaka'nın Kini
Siyah Yele
Urungunun Oğlu & Cehennem Yolu
Kerayit Güzeli *(Kaan uyarlaması)*
Bizanstaki Yabancı *(Kaan uyarlaması)*
Dişi Panter *(Kaan uyarlaması)*
Tung-Hay'ın Öcü *(Kaan uyarlaması)*
Racanın Kızı & Brahma'nın Gözleri
Yakut Göz *(Aynı konu, iki farklı çizim mevcut)*
Karçar'ın Baltası
Alka'nın Hazinesi
Jakarta Büyücüsü
Zindandaki Tutsak & Bizans'taki Tutsak
Kafkas Kaplanı *(Karabatur uyarlaması)*
Kubilay'ın Oğlu & Öldüren Takip
Dehşet Beldesi *(Alptekin ve Kaan uyarlaması)*
Kara Şövalye *(Alptekin uyarlaması)*
Aykutluğ'un Oğlu
İorga Öç Alıyor *(Aykutluğ'un Oğlu'nun devamı)*
Şeyh'in Kızı
Azraili Arayan Adam & Ölüm Tuzağı *(Kaan uyarlaması)*
Kuğular Sarayı
Can Bedeli
Büyük Yemin
Asya Çiçeği
Kızgın Güneş
Sarı Beniz
Korsan Kanı & Deniz Kızı
Alamut Kalesi
Kuzeyden Gelenler
Dövme yılan
Dövme kılıç & Dehşet Ülkesi *(Kaan uyarlaması)*
Lanet Alevi
Şeyhin Gözdesi & Bitmeyen Kin

** Yeşil renkle belirttiğim maceralar, haftalık Kara Murat dergisinde de yayınlanmış olan maceralardır.*

Tolga serilerine dalmışken, 77'lik serinin 1974 yılına ait 53. sayısında başlayıp, derginin arka sayfalarında dolgu olarak verilen ve 16 sayı boyunca devam eden 49 Şaban'ı da unutmayalım. Abdullah TURHAN'a ait olan tipleme, Star Trek, Zagor ve Çiko, Red Kit ve Daltonlar, Kalamiti Ceyn, Tommiks gibi tanınmış çizgi karakterlerin de yer aldığı mizahi bir parodiydi. 49 Şaban, 77'lik seriyle sınırlı kaldı ve bu serinin devamı olan 313'lük seriye taşınmadı.

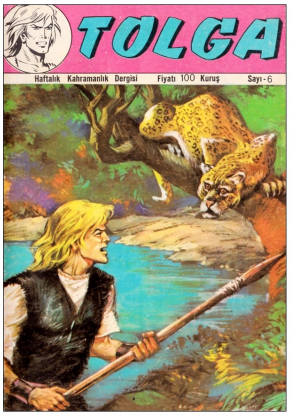

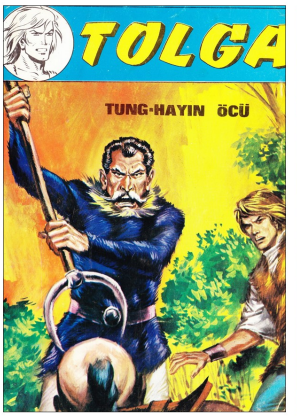

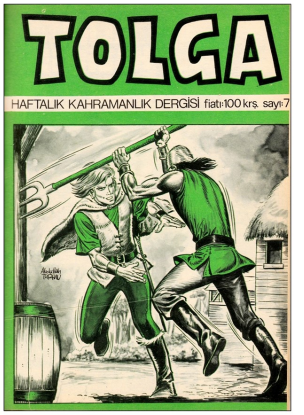

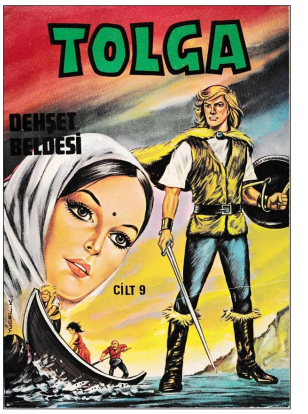

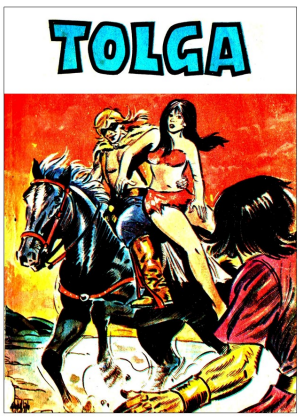

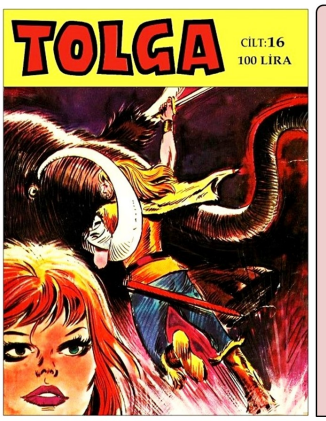

Sırasıyla Tolga Serileri:

Turalı Fasikül,
Turalı Cilt,
77'lik Seri,
77'lik Cilt,
313'lük Seri,
313'lük Cilt,
Şilliler Cilt.

70'li yıllar boyunca, 77'lik ve 313'lük serilere ait bol miktarda Tolga cildi piyasaya sürüldü. Son Tolga serisi ise 1983-1984 yılları arasında Şilliler Yayınevi'nin 100 Lira fiyatla çıkardığı, 62 sayı süren Tolga Cilt serisi oldu. 1985 yılında Tan gazetesinde, 1997-1998 yıllarında da Günaydın gazetesinde yeniden tefrika dönemleri yaşadı Tolga.

1985 tarihli Tan gazetesinde Şeyhin Gözdesi adlı macera, 1998 yılında Günaydın'da, Bitmeyen Kin ismiyle tefrika edildi. Abdullah TURHAN bu dönem Günaydın'da, Selçuk TURAN müstear adını kullandı.

1985 tarihli Tan gazetesinde, Şeyhin Gözdesi adlı maceraya ait Tolga tanıtım bandı.

Başarı merdivenlerini tırmanan genç bir futbolcunun, kötü alışkanlıklar yüzünden tepetaklak olan yaşamını anlatan Ağlara Takılan Umut adlı çizgi romanı, 1983 baharında, Şenola gazetesinde günlük tefrika edildi. Hikayenin tamamı yayınlanabildi mi bilmiyorum. Çünkü Şenola'nın ömrü çok uzun olamadı. Aynı çizgi roman, 1983 sonu ve 1984 başında bu kez Günaydın'ın günlük ilavesi Günaydın arkadaş'ta renkli olarak yayınlandı. İleriki yıllarda Abdullah TURHAN, yine bir futbol öyküsü olan Gol Kralı'nı da, Fotomaç dergisi için hazırladı.

Üstte: Gol Kralı
Sağda: Şenola gazetesi ve Günaydın arkadaş'tan, Ağlara Takılan Umut bantları.

Sabah gazetesinden Burakbey tanıtım bantları. Çiziminden renklendirmesine kadar harika çalışmalar diye düşünüyorum. Zira bu kompozisyonlarda, 50'li yıllardan beri 30 yıl boyunca çizilen binlerce sayfanın birikimi saklı.

1985 yılında Zafer ERGİN ve Selahattin DUMAN'ın daveti üzerine Günaydın'dan ayrıldı, Sabah gazetesine geçti. Kendi ifadesiyle, çok iyi para vermişlerdi. Önce, Hilmo adında bir çizgi romanın çizimlerine başladı. Ama Hilmo'nun çizimleri ilerleyen süreçte Ragıp DERİN'e devredildi. Daha önce Selahattin DUMAN'la birlikte, 1972'de, bir Osmanlı ordusu keşif kolunun hikayelerini konu alan Burak Bey adındaki çalışmaya imza atmışlardı. Selahattin DUMAN, 1986'da Burak Bey'i yeniden ele alarak Kılıçoğlu Burakbey başlığı altında yazmaya, Abdullah TURHAN da çizmeye başladı. DUMAN'ın, Nizamettin VEZİROĞLU takma adını kullanarak yazdığı alt yazılı Burakbey maceraları, tamamı Sabah gazetesinde olmak üzere 2000 yılına dek günlük tefrika edildi ve ortaya azımsanmayacak, ciddi bir külliyat çıktı. Yaklaşık 5000 sayfaya karşılık gelen Burakbey külliyatı, Kara Murat'ın da bu rakama tekabül eden külliyatına hemen hemen eşittir. Hal böyleyken, Kara Murat'ın yayınlandığı yıllarda tozu dumana katmasına rağmen, Burakbey'in, gazetelerin tozlu sayfalarında kalmasının nedeni, çizildikleri dönemlere dair toplumsal ve sosyo-kültürel farklılıklara bağlanabilir ancak. 1980 sonları ve 90'lı yıllar, çizgi romanın ülkemizde maalesef son demlerini yaşadığı yıllardır. 90'ların sonunda komaya girecek, 2010'lardan itibaren yeniden kıpırdanmaya başlayacaktır çizgi roman ülkemizde. Tabii bu konu, başka bir yazı başlığıyla alakalı. O yüzden paragrafı kapatıyorum.

Suat YALAZ'ın, Sabah gazetesindeki Karaoğlan tefrikalarında ortaya koyduğu olağanüstü yetkinliği, Abdullah TURHAN, Burakbey çizimlerinde gerçekleştirdi. Abdullah TURHAN, Selahattin DUMAN'ın yazdıklarını biraz tu-

BURAKBEY MACERA LİSTESİ

Budin Celladı
Affetmeyen Kin
Asona Canavarı
Hancının Kızı Kanlı Katina
Ölümün Gözleri
Haydutlara Karşı
Rodos'un Fethi
Rodos Kuşatması *(Rodos'un Fethi macerasının devamı)*
Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz
İskenderiye Sarayındaki Hain
Papa'nın Katilleri
Malta Şovalyeleri
Balkanlardaki Zorba
Denizin Kılıcı
Mostar Kalesi
Karanlıklar Kontu Doga
Affetmeyen Kin *(tekrar macera, yeni çizim)*
(Adı olmayan bir Burakbey macerası mevcut)
Bana Canbirdi Gazali'nin Kellesini Getirin
Canbirdi Gazali'nin Sonu *(Bana Canbirdi Gazali'nin Kellesini Getirin macerasının devamı)*
Kasabanın Üzerindeki Lanet
Kanlı Adalet
Sultan Süleyman'ın Yüzüğü
Kardeş'e Kanlı Tuzak *(Sultan Süleyman'ın Yüzüğü macerasının devamı)*

** Liste, çizer Dorukhan ÖZCAN'a ait. Altın Madalyon Sitesi'nden faydalandım.*

tarsız buluyordu ve hazırladığı o güzel çizimlere yazık olmuştu. TURHAN'a göre, Kara Murat daha oturaklı hikayelere sahipti. Bu ifadenin, üstadın öznel yorumu olduğunu düşünüyorum ve altında yatan sebebi, Kara Murat'ın çizildiği dönemde kazandığı popülariteye bağlıyorum. Sanıyorum TURHAN, Kara Muratlı yıllarda yaşadığı keyfi, Burakbey döneminde bulamamıştı. 90'lı yıllar çizerlere, verdikleri emeğin karşılığında yaşamaları gereken manevi hazzı sunabilecek koşulları ihtiva etmiyordu.

Burakbey, 15 yıl boyunca kimi zaman renkli, kimi zaman siyah beyaz yayınlandı. Bu yakışıklı kahramanın bir talihsizliği de, asla kendine ait bir dergi ya da albüme kavuşamaması oldu. Oysa çizimleri, şahsi kanaatime göre dünya ölçeğindeydi.

Burakbey, fizik ve tip olarak Kara Murat'ın aynısıydı. Zaten Kara Murat da, Karabatur'u, öncesindeki Alptekin'i okşuyordu. Aynı fiziği, tipi ve yüz ifadesini, Ağlara Takılan Umut hikayesindeki Turgut'ta ve Türkiye Çocuk'taki Aktolga'da da görmek mümkün. Abdullah TURHAN çizgi romanlarında kahra-

manlar, ilginçtir, sadece iki tanedir. Birisi Kara Murat, Burakbey, Alptekin ve Aktolga'nın yer aldığı gruptaki bıyıklı, siyah, gür saçlı, yakışıklı adam, diğeri de Uzun Kılıçlı Kahraman, Kaan ve Tolga'nın bulunduğu gruptaki sarı, uzun saçlı, sert bakışlı ve yine tabii ki yakışıklı adam. Her tür portreyi ve yüz ifadesini çizebilen Abdullah TURHAN'ın, yarattığı ve çizdiği kahramanlarda farklılıklara gitmeyip, bu iki karakter üzerinde özellikle ısrar etmesi, literatüre not düşülmeli.

Renkli ve siyah beyaz Burakbey tefrikalarına ait birer örnek sayfa.

Abdullah TURHAN, 1988-1989 yılları arasında Türkiye Çocuk dergisine, Aktolga'nın iki adet macerasını hazırladı. Bu derginin toplam 26 sayısında yayınlanan iki maceradan ilki, Midilli'de Bir Türk adını taşıyordu ve 72 sayfalık bir hikayeydi. İkinci macera olan Kamar'ın Hazineleri ise daha kısa sürdü, 34 sayfada tamamlandı. 60'lı yıllarda yazıp çizdiği Aktolga ile alakası yoktu bu kahramanın. Türkiye Çocuk'taki Aktolga, Çaka Bey zamanında yaşayan bir kahramandı. Aktolga'nın ilk sayfalarında Umur Bey & Sarıcabey adlı kahrama-

nının yüz hatlarını resmeden TURHAN, kısa süre sonra esas oğlanı, Kara Murat/Burakbey tipine çeviriverdi. Derginin başat çizgi roman karakterleri ve Talat GÜRELİ, Muammer ERKUL, Ogan KANDEMİROĞLU, Ömer MUZ, İsmail AKYOL gibi neredeyse sürekli çizen, oturmuş bir kadrosu vardı. Aktolga bu nedenlerden dolayı uzun ömürlü olamazdı ve olamadı da. Kim bilir, belki de o dönemde Abdullah TURHAN'ın, hazırladığı diğer çizgi romanlarından dolayı Aktolga'ya ayıracak zamanı olmadı ve bıraktı, emin değilim. Ama ikinci Aktolga macerasının, ilkine nazaran daha özensiz, sanki bir an önce bitirilmek istenirmiş gibi çizildiğini belirtmek isterim. Yine de bu kısa yolculukta, Türkiye Çocuk kapaklarından birini kapabildi Aktolga.

İlk sayfalarında Sarıcabey'in yüz hatlarına sahipken, birkaç sayı sonra Kara Murat yüz hatlarına döndürüldü Aktolga. Yukarıya, her iki durumu da yansıtan birer resim ve ilaveten, Aktolga'nın yer aldığı ve Yalçın DAĞLI'nın çizmiş olduğu Türkiye Çocuk kapağını ekledim.

2010 yılında, Çizgi Düşler, Tolga'yı yeniden yayınlamaya başladı. Beş yıllık süreçte, her biri 200 sayfa civarında, toplam 10 albüm bastı. Bu albümlerde, eski Tolga maceralarından 15 tanesi yayın imkanı buldu, yeni macera çizilmedi. Kağıt kalitesi iyiydi ama büyük ihtimal, orijinalleri bulunmadığından olsa gerek, çizimler, eski Tolga mecmualarından taranmış ve bu suretle basılmıştı. Ki gösterilen özene rağmen, bu durum sayfalarda belli oluyordu. Bu albüm serisinde, Tolga külliyatının yarıya yakını yayınlandı ama yayınevi devamını getirmedi.

Tolga albümlerinin yanı sıra Çizgi Düşler, Aralık 2013'te, Abdullah TURHAN'ın kendi çocukluğunu ve gençlik yıllarını çizgi roman tadında anlattı-

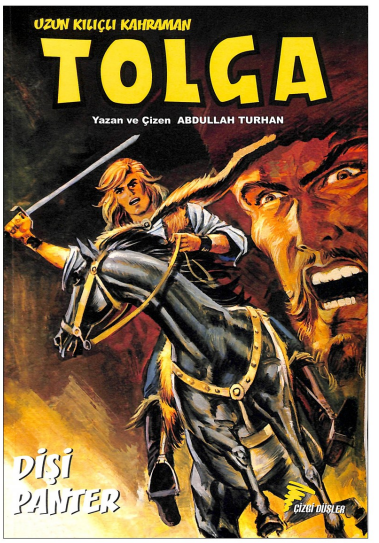

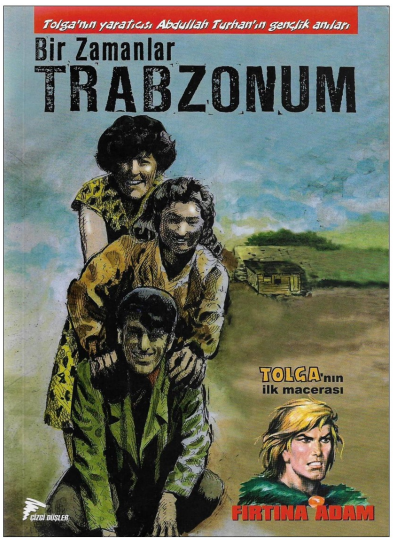

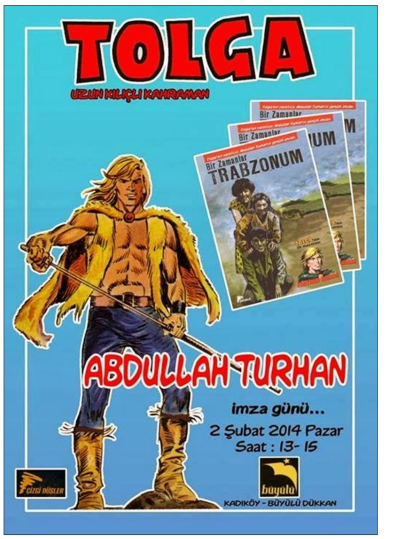

İlk iki resim; Çizgi Düşler'den örnek bir Tolga cilldi kapağı ve Bir Zamanlar Trabzon'um albümü. Sağda ise 2014 yılına ait Abdullah TURHAN imza günü afişi.

ğı, Bir Zamanlar Trabzon'um adlı albümü de yayınladı. Albümün 80 sayfalık kısmı, TURHAN'ın çocukluk ve gençlik yıllarını kendi kaleminden, kendi çizgileriyle anlatıyordu. Kalan 80 sayfada ise Tolga'nın Fırtına Adam & Naymanlar macerası yer aldı.

2014 Şubatında, Çizgi Düşler & Büyülü Dükkan organizasyonuyla, Usta'ya bir imza günü düzenlendi.

2015'te, Meltem ERİNÇMEN KANOĞLU'nun yazdığı Acemi Kaşifler Hattuşa'nın Güneşi adlı çocuk kitabını resimledi TURHAN. Her ne kadar adı çocuk kitabı olarak geçse de, çizimler harikaydı. KANOĞLU, kitabı Abdullah TURHAN'a ithaf etti. Kitap, Çikolata Yayınevi'nden çıktı. Aynı yayınevi 2016'da, TURHAN'ın otobiyografik çizgi romanı ve bazı çizimlerinin yer aldığı, 150 sayfadan oluşan Hayatım Çizgi Roman adlı kitabı da yayınladı.

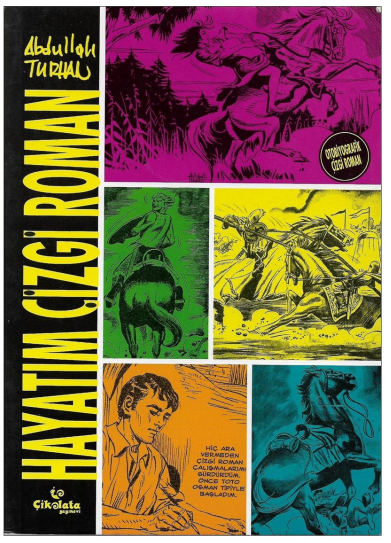

Çikolata Yayınevi'nin bastığı ve Abdullah TURHAN'ın son çizimlerinin yer aldığı kitaplar.

Abdullah TURHAL

Son yıllarını, Datça'daki evinde sulu boya çalışmalar yaparak geçirdi. 1950'lerden itibaren onlarca kahramana çizgileriyle hayat veren, binlerce sayfa çizen bu büyük usta, 2 Mart 2020 tarihinde, kaldırıldığı hastanede, organ yetmezliği nedeniyle 87 yaşında vefat etti. Datça'da defnedildi.

Toprağı bol, mekanı cennet olsun.

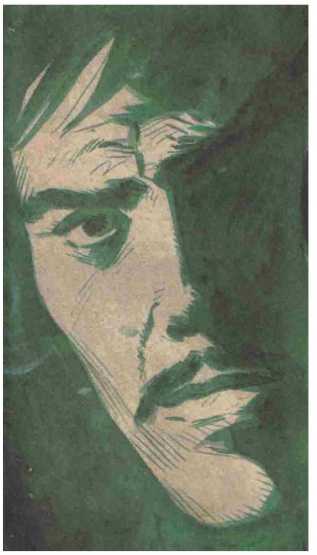

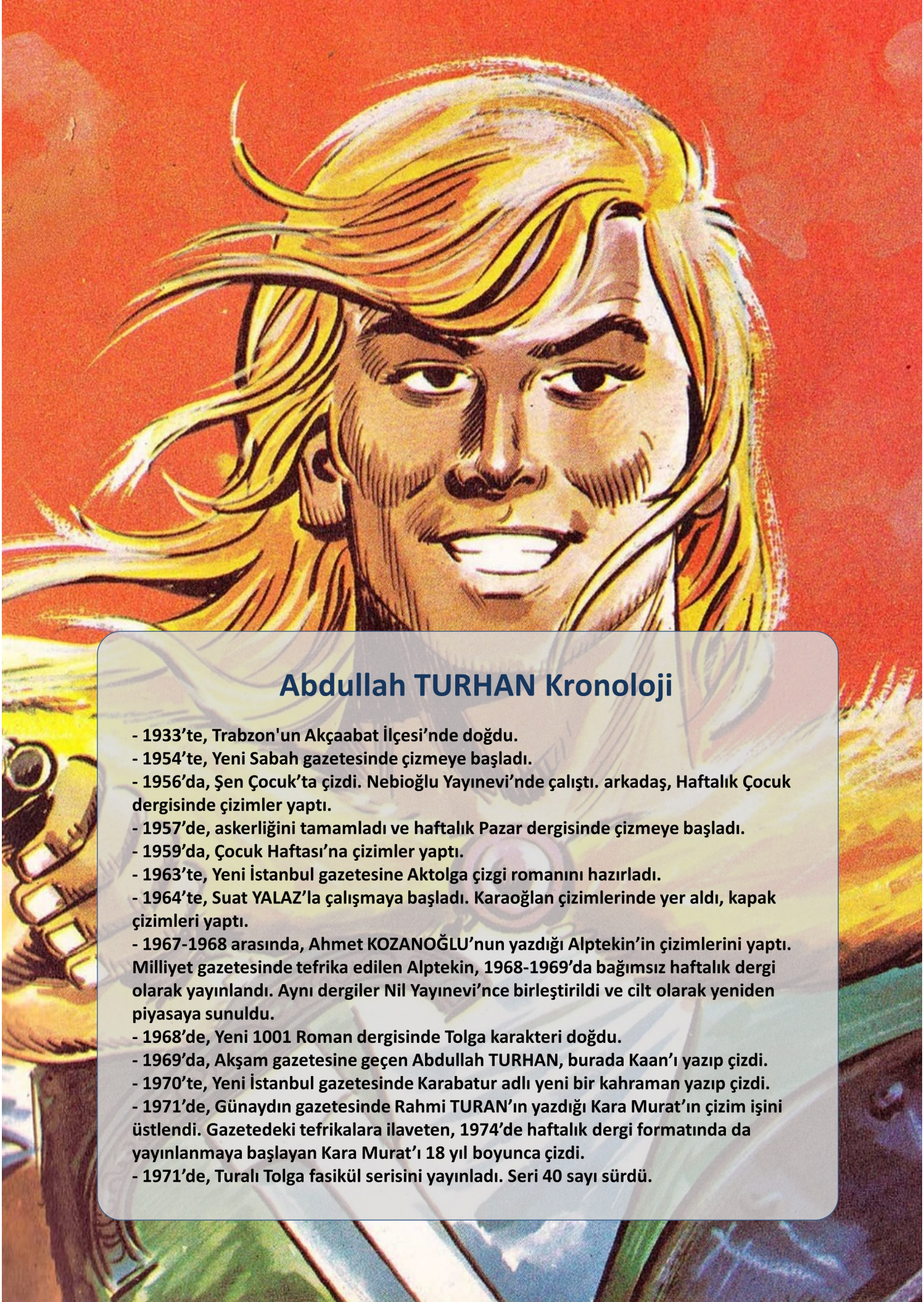

Abdullah TURHAN Kronoloji

- 1933’te, Trabzon'un Akçaabat İlçesi’nde doğdu.
- 1954’te, Yeni Sabah gazetesinde çizmeye başladı.
- 1956’da, Şen Çocuk’ta çizdi. Nebioğlu Yayınevi’nde çalıştı. arkadaş, Haftalık Çocuk dergisinde çizimler yaptı.
- 1957’de, askerliğini tamamladı ve haftalık Pazar dergisinde çizmeye başladı.
- 1959’da, Çocuk Haftası’na çizimler yaptı.
- 1963’te, Yeni İstanbul gazetesine Aktolga çizgi romanını hazırladı.
- 1964’te, Suat YALAZ’la çalışmaya başladı. Karaoğlan çizimlerinde yer aldı, kapak çizimleri yaptı.
- 1967-1968 arasında, Ahmet KOZANOĞLU’nun yazdığı Alptekin’in çizimlerini yaptı. Milliyet gazetesinde tefrika edilen Alptekin, 1968-1969’da bağımsız haftalık dergi olarak yayınlandı. Aynı dergiler Nil Yayınevi’nce birleştirildi ve cilt olarak yeniden piyasaya sunuldu.
- 1968’de, Yeni 1001 Roman dergisinde Tolga karakteri doğdu.
- 1969’da, Akşam gazetesine geçen Abdullah TURHAN, burada Kaan’ı yazıp çizdi.
- 1970’te, Yeni İstanbul gazetesinde Karabatur adlı yeni bir kahraman yazıp çizdi.
- 1971’de, Günaydın gazetesinde Rahmi TURAN’ın yazdığı Kara Murat’ın çizim işini üstlendi. Gazetedeki tefrikalara ilaveten, 1974’de haftalık dergi formatında da yayınlanmaya başlayan Kara Murat’ı 18 yıl boyunca çizdi.
- 1971’de, Turalı Tolga fasikül serisini yayınladı. Seri 40 sayı sürdü.

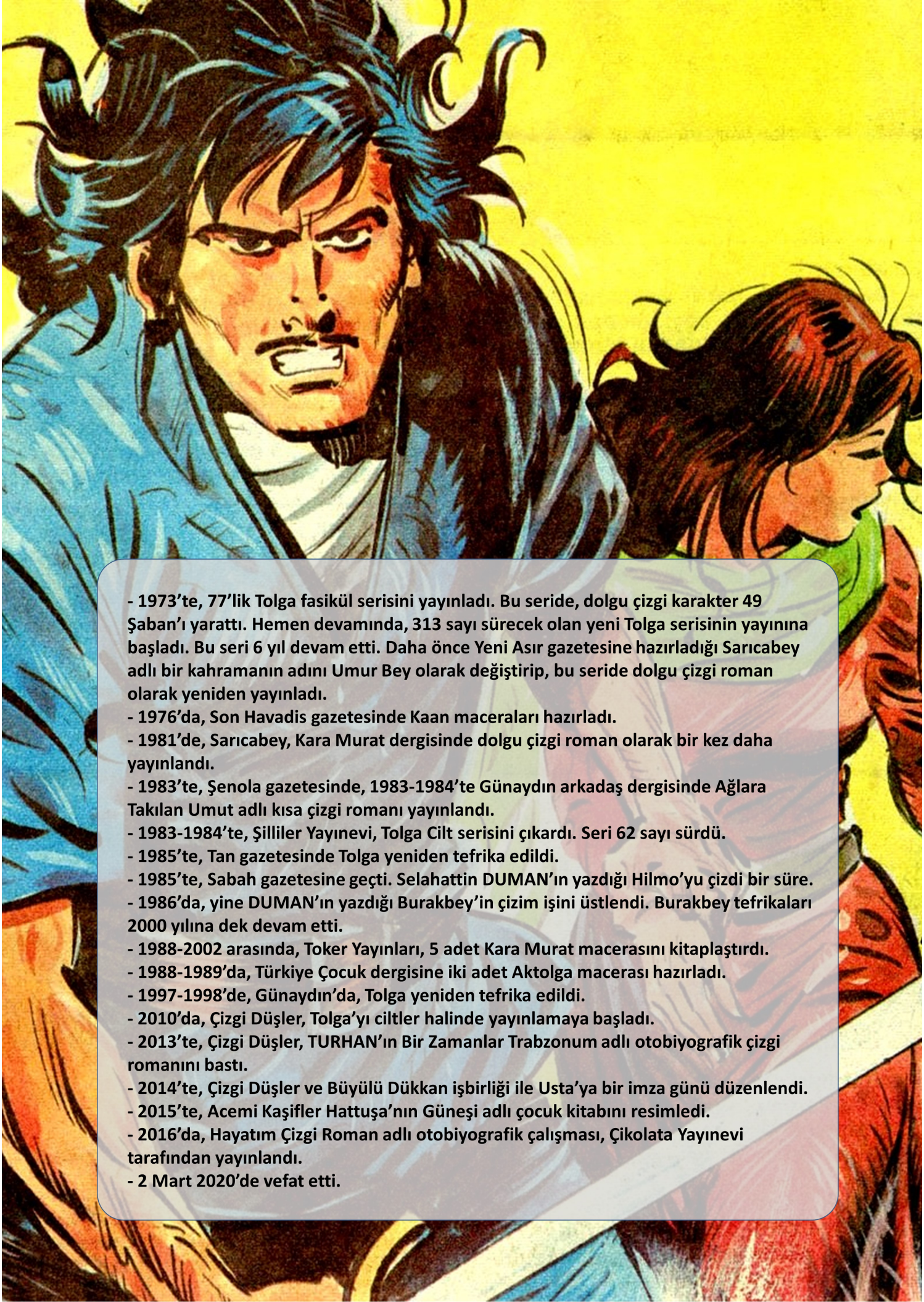

- 1973’te, 77’lik Tolga fasikül serisini yayınladı. Bu seride, dolgu çizgi karakter 49 Şaban’ı yarattı. Hemen devamında, 313 sayı sürecek olan yeni Tolga serisinin yayınına başladı. Bu seri 6 yıl devam etti. Daha önce Yeni Asır gazetesine hazırladığı Sarıcabey adlı bir kahramanın adını Umur Bey olarak değiştirip, bu seride dolgu çizgi roman olarak yeniden yayınladı.
- 1976’da, Son Havadis gazetesinde Kaan maceraları hazırladı.
- 1981’de, Sarıcabey, Kara Murat dergisinde dolgu çizgi roman olarak bir kez daha yayınlandı.
- 1983’te, Şenola gazetesinde, 1983-1984’te Günaydın arkadaş dergisinde Ağlara Takılan Umut adlı kısa çizgi romanı yayınlandı.
- 1983-1984’te, Şilliler Yayınevi, Tolga Cilt serisini çıkardı. Seri 62 sayı sürdü.
- 1985’te, Tan gazetesinde Tolga yeniden tefrika edildi.
- 1985’te, Sabah gazetesine geçti. Selahattin DUMAN’ın yazdığı Hilmo’yu çizdi bir süre.
- 1986’da, yine DUMAN’ın yazdığı Burakbey’in çizim işini üstlendi. Burakbey tefrikaları 2000 yılına dek devam etti.
- 1988-2002 arasında, Toker Yayınları, 5 adet Kara Murat macerasını kitaplaştırdı.
- 1988-1989’da, Türkiye Çocuk dergisine iki adet Aktolga macerası hazırladı.
- 1997-1998’de, Günaydın’da, Tolga yeniden tefrika edildi.
- 2010’da, Çizgi Düşler, Tolga’yı ciltler halinde yayınlamaya başladı.
- 2013’te, Çizgi Düşler, TURHAN’ın Bir Zamanlar Trabzonum adlı otobiyografik çizgi romanını bastı.
- 2014’te, Çizgi Düşler ve Büyülü Dükkan işbirliği ile Usta’ya bir imza günü düzenlendi.
- 2015’te, Acemi Kaşifler Hattuşa’nın Güneşi adlı çocuk kitabını resimledi.
- 2016’da, Hayatım Çizgi Roman adlı otobiyografik çalışması, Çikolata Yayınevi tarafından yayınlandı.
- 2 Mart 2020’de vefat etti.

HAYAL'ET MECMUA ÖZEL SAYILARI

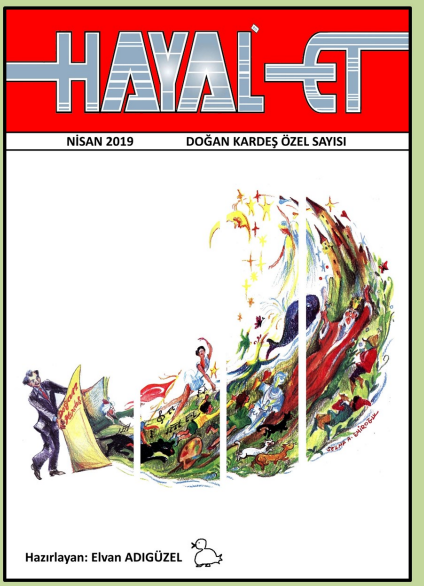

HAYAL'ET Özel Sayı 1
(Doğan Kardeş Özel Sayısı)
2019 Nisan

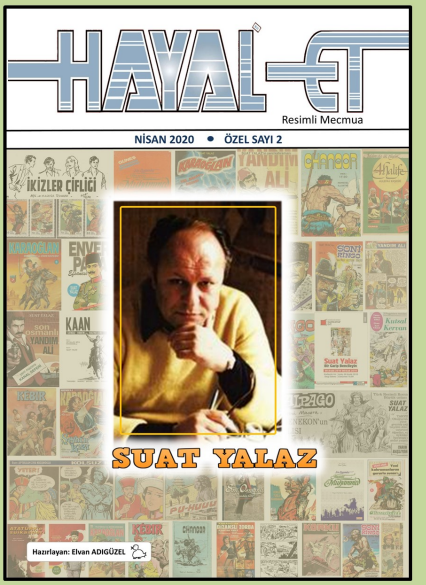

HAYAL'ET Özel Sayı 2
(Suat Yalaz Özel Sayısı)
2020 Nisan

HAYAL'ET Özel Sayı 3
(Öykü Özel Sayısı 1)
2020 Haziran

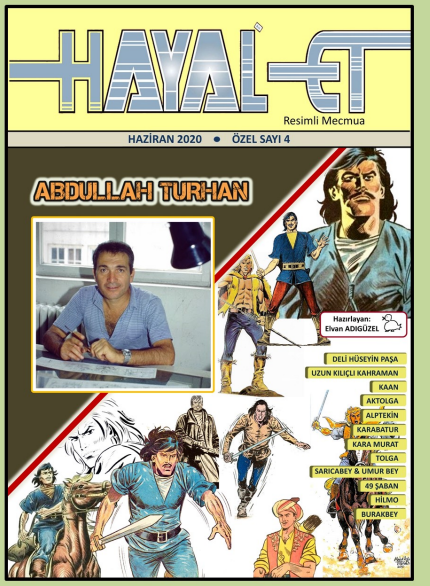

HAYAL'ET Özel Sayı 4
(Abdullah Turhan Özel Sayısı)
2020 Haziran

hayaletdergi.blogspot.com